

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ		
ВАСПИТНИ РАД У ОДЈЕЉЕЊСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ (ВРОЗ)		
РАЗРЕД	СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА	ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА
Пети	1	36
ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА		
<ul style="list-style-type: none"> – Развој социјалних компетенција, које подразумевају културу живљења у друштвеној средини, основне животне вјештине, као и комуникацију, сарадњу и толеранцију у одјељењу, те вјештине рјешавања конфликта. – Подстицање развијања здравих навика и стилова живота, развијање свијести о значају очувања животне средине. – Изградња знања и искуства везаних за одговорност и слободе, моралној аутономији, стваралаштву и систематичности у раду. 		
ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА		
<ul style="list-style-type: none"> – Обезбиједити цјеловит развој сваког ученика (физички, социјални, емоционални, интелектуални, радни, морални и естетски развој ученика). – Развијање код ученика друштвене одговорности и радно-акционих компетенција. – Упознање ученике са дужностима, обавезама и одговорностима, као и правилима васпитно-образовног рада и живота у школи. – Упознање ученика са битним факторима наставе и критеријумима оцјењивања, те начинима вредновања, принципима евалуације и самоевалуације. – Упознање ученика са начинима учешћа у раду школе. – Подстицање ученика да науче како да ефикасно и правилно уче, користе различите начине учења, те на тај начин лакше развијају сопствене методе рада и савладавања наставних садржаја. – Постицање развоја емоционалне интелигенције код ученика. – Упознање ученика са правилном комуникацијом, насилним и ненасилним облицима понашања и стиливима рјешавања конфликта. – Развијање осјећаја патриотизма и интернационализма. – Развијање еколошке свијести код ученика, те потребе за очувањем личног здравља и околине. – Подстицање ученика на правилну бригу о тијелу и личној хигијени. – Упознање ученика са значајем поштовања моралних, друштвених и животних вриједности. – Промовисање и усвајање универзалних животних вриједности и очувања здравих темеља заједнице, те афирмисање здравих навика и стилова живота. – Развијање способности уочавања актуелних тема/проблема у школи и заједници. 		
САДРЖАЈИ ПРОГРАМА		
Ред. бр.	Теме	Оквирни број часова
Тема 1:	КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	6
Тема 2:	ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ	5

Тема 3:	ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТНА	21
Тема 4:	ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ /СЛОБОДНЕ ТЕМЕ	4
	Укупно	36

ИСХОДИ УЧЕЊА И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Наставна тема 1: КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА (6 часова)

Посебни циљеви:

- проширивање основних знања о животу и раду у школи;
- стицање радне културе и хигијенских навика као и навика планирања рада.
- упознавање и поштивање туђих али и својих обичаја и традиције
- васпитање ученика у духу хуманих и равноправних односа међу члановима породице и међу друговима.
- чува личне и заједничке ствари и одговорно се односи према њима;
- стицање знања о кодексу облечења

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

- Ученик ће:
- одговорно бирати руководство одјељењске заједнице;
 - образложити одговорности појединца и групе;
 - одговорно извршавати добијена задужења и као појединац и као члан групе;
 - предложити и дефинисати правила важна за функционисање одјељењског колектива;
 - преузети одговорност за поштовање договорених правила;
 - објаснити појам портфолија (скуп података, радова, постигнућа, планова, идеја) и начин израде;
 - учествовати у изради портфолија као појединац или као дио тима и екипе;
 - предложити одговарајуће садржаје за обраду у оквиру слободних тема.
 - идентификовати, објаснити и примјенити облике културног опхођења у школи;
 - његовати свој стил облачења и уважавати различитости;
 - разумијети да различите прилике захтијевају различит кодекс облачења;
 - разумијети да свака установа има свој кодекс облачења, који је неопходно поштовати;
 - објаснити сличност и разлику између некадашњих и садашњих игара;

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

- Организација одјељењског колектива (2)
 - Избор руководства одјељењске заједнице.
 - Задужења појединца и групе.
 - Правила нашег одјељења (Уговор за наше одјељење израда и потписивање).
 - Разредни портфолио (теме прилагодити одјељењу).
 - Програм рада одјељењске заједнице (упознавање са програмом, избор садржаја и тема на основу приједлога ученика).
- Култура понашања(4)
 - Културно опхођење –бонтон.
 - Понашање према запосленим у школи,
 - друговима у одјељењу, другим ученицима у школи.
 - Силови облачења (облачење у складу са приликама).
 - Коришћење слободног времена: како су се играли наши родитељи, како баке и дједови, а како се играмо ми (предности и недостаци сваког времена).
 - Солидарност: „Сарадњом до циља“.

<ul style="list-style-type: none"> – описати појам солидарност; – представити вјештине сарадње у тиму; – препознати неопходност доприноса сваког члана у раду тима, те колико је важно преузети одговорност за своју улогу у тиму. 	
---	--

Наставна тема 2: ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ (5 часова)

Посебни циљеви:

- Упознавање са основним дјечијим правима али и обавезама
- Стварање осјећаја одговорности код ученика, поштивање туђе приватности, схватити важност чувања приватности и личних информација на интернету и друштвеним мрежама;

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – анализирати и објаснити права која сматра посебно важним; – објаснити која одговорност произилази из тих права; – разумијети да ниједно право не може да се оствари без преузимања одговорности; – креирати и предложити активности за обиљежавање Дјечије недјеље и Међународног дана дјечијих права у складу са специфичностима своје одјељењске заједнице. – дефинисати, разумијети и примјењивати своје одговорности у одјељењу и породици; – разумијети значај испуњавања тих одговорности; – објаснити потребу за ограничавањем моћи особа на позицији ауторитета; – критички процијенити позицију ауторитета; – схватити важност чувања приватности и личних информација на интернету и друштвеним мрежама; – навести које опасности и посљедице може имати откривање приватних података на интернету и друштвеним мрежама. 	<ul style="list-style-type: none"> • Дјечија права и обавезе (2) <ul style="list-style-type: none"> – Дјечија права која су нам посебно важна. – Дјечија недјеља (садржај/активности обиљежавања). – Међународни дан дјечијих права (20. новембар). • Демократија у учионици (3) <ul style="list-style-type: none"> – Наше одговорности у одјељењу и породици? – Ауторитет - Колико ауторитета треба имативођа? – Приватност (Зашто је важно сачувати приватност у савремено технолошко доба? Како заштити приватностна друштвеним мрежама?)
---	--

Наставна тема 3: ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТА (21 час)

Посебни циљеви:

- стицање навика планирања рада, правилна организација дневних активности

- развијање и стварање осјећаја повјерења према другарима и наставницима,
- идентификовање здравих емоционалних односа, развијање осјећаја емпатије, прве симпатије
- подстицање одржавања брига за здравље тијела
- да покаже своја осјећања на прихватљиве начине.
- развијање осјећаја за очување и поштивање туђе имовине
- планирање времена за учење и слободне активности, усклађивање школских и других обавеза

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Ученик ће:

- потражити и обратити се некоме за помоћ када има неки проблем;
- знати на који начин се обратити за помоћ у школи стручним особама (учитељу, наставнику, педагогу, психологу, директору);
- разумијети да је улога педагога и психолога у школи прије свега подршка ученицима;
- разумијети да потребе подстичу понашање;
- разумијети повезаност потреба и примјереног/непримјереног понашања којим се оне задовољавају;
- се упознати са позицијама моћи у односу на понашање;
- разумјети да начини реаговања зависе од позиције (пријатељ, посматрач, водитељ, онај ко кажњава, онај ко окривљује);
- разумијети да сваки поступак има своју последицу (позитивну или негативну);
- доносити одговорне одлуке;
- разумијети важност преузимања одговорности за властите поступке;
- разумијети да није одговоран за понашање и поступке других;
- исказати и мијењати своје понашање у позитивном смјеру;
- развијати механизме самоконтроле;
- разумијети улогу награде и казне;
- предложити поступак који ће се проводити у случају лакшег кршења правила Уговора нашег одјељења;
- препознати стилове конфликтних ситуација и начина комуницирања у тим ситуацијама;
- препознати и примјенити отворене и затворене стилове комуникације;
- схватити значај афирмативне комуникације и примјењује је у свакодневној комуникацији.
- препознати како се осјећа на разстанцима и размјени осјећања са друговима и

- Животне вриједности (8)
 - „Имам проблем“ - коме се могу обратити? (у школи, у породици, у односу са другарима).
 - Потребе и понашање.
 - Како потребе могу бити задовољене?
 - Како одрасли дјелују на потребе дјецe?
 - „Затворена и отворена комуникација“.
 - Међусобне везе (позитивне и негативне особине).
 - Улога награде и казне у процесу васпитања, образовања и живота у колективу.
 - „Договорене последице“.
 - „Афирмација“.
- Наше емоције (4)
 - Растанци (растајемо се од учитељице/учитеља).
 - Ја на преласку из разредне у предметну наставу
 - Волим да.....
 - Одакле долази љутња?
- Чувари здравља и природе (5)
 - Карактеристике развоја и наговјештај пубертета.
 - Особине пубертета – физичке и психичке карактеристике.
 - Односи између дјечака и дјевојчица – прве симпатије.
 - Штетне навике и болести оvisности (алкохол, дуван, наркотици).
 - Твоја брига о планети.
- Учење (4)
 - Размјена искустава о начинима учења.

- другарицама из одјелења;
- идентификовати осјећања која су повезана са преласком у предметну наставу, освијести овај прелазак и помогне себи и друговима да тај прелазак будешто мање стресан;
 - подијелити са одјелењем своја осјећања везана за нешто што воли да ради, прави, ствара, гради...;
 - препознати љутњу као емоцију кроз различите ситуације и идентификује одакле она све може да долази;
 - (на)учити да покаже своја осјећања на прихватљиве начине.
 - препознати и навести карактеристике развоја у пред пубертетском и пубертетском периоду, те правилно се односи према њему;
 - препознати и одредити развојне промјене које се дешавају у предпубертетском и пубертетском периоду;
 - прихватити развојне и емоционалне промјене које му се дешавају, те ће да схвати да су природне и очекиване;
 - препознати и разумијети туђа и своја осјећања;
 - уочити и навести утицаје штетних навика и болести овисности (алкохол, дуван, наркотици...);
 - разумијети и дати свој допринос очувању здравог живота и здраве животне средине.
 - објаснити свој начин и технику учења, те развијени искуства са другим ученицима;
 - описати начин учења текста и навести правила за издвајање битних дијелова;
 - схватити значај читања и добре усвојености технике читања;
 - анализирати прилоге из дјечије штампе, као и књиге које чита;
 - разумијети да је неопходно трајно усвојити одређена знања, а да се то може постићи само самосталним вјежбањем и понављањем учених садржаја;
 - разумијети сврху провјере знања;
 - учити да савладава страх и трему од школског испитивања.

- Како учити текст?
- Шта и како читамо?
- Повезаност читалачких навика и учења.
- Самостално вјежбање и понављање наученог („Понављање је мајка знања“).
- Како смањити страх од испитивања – усменог и писменог?

Посебни циљеви:	
<ul style="list-style-type: none"> – Развијање код ученика осјећај емпатије, солидарности и тимског рада – активно учешће у ваншколским активностима и активностима одјељењске заједнице 	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – анализирати властита постигнућа и навести позитивне и негативне стране; – вредновати резултате властитог рада и туђег, анализирати успјех одјељења у учењу и владању, ваннаставним активностима и међусобним односима; – знати да објасни важност учешћа у ваншколским активностима и промовише позитивне стране. – Објаснити значај актуелног догађаја за школу или заједницу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Процјена резултата рада (2) <ul style="list-style-type: none"> – Процјена властитих постигнућа (позитивни инегативни аспекти): успјех у учењу и владању, ваннаставним и ваншколским активностима, међусобни односи. • Слободне теме (2) <ul style="list-style-type: none"> – Садржаји по избору наставника и/или ученика, а везани за актуелне догађаје у школи и локалној заједници.
КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА	
<p>Садржаји везани за предмет:</p> <p>Српски језик :причање, именовање, поздрављање, описивање дневне рутине, показивање и именовање емоција. Богаћење ријечника и способности изражавања.</p> <p>Природа и друштво: познавање своје уже и шире околине</p> <p>Ликовна култура (моделовање тродимензионалних облика).</p>	
НАПОМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА	
<ul style="list-style-type: none"> - Програм васпитног рада у одјељењској заједници обухвата четири наставне области: Култура живљења, Дјечија права и одговорности, Здрави стилови живота и Теме по избору/Слободне теме, а у оквиру сваке од области двије до четири теме. Предложене Слободне теме су само приједлог/оквир, што значи да одјељењски старјешина може у оквиру ове области да бира и реализује друге садржаје за које процијени да су неопходни за реализацију, а у складу са потребама ученика из одјељења. - Наставне области и теме су релативно аутономне, јер неке од тема могу се обрађивати у корелацији са другим наставним садржајима/темама, интегрисати и реализовати. - Кроз сарадњу са Ресурсним центрима благовремено одговорити на индивидуалне потребе ученика које ће се у наставном процесу уочити. - Приликом извођења наставе у највећој могућој мјери користи очигледна наставна средства, погодна за тактилно кориштење и манипулисање, рељефне облике и тродимензионалне моделе, макете. - Ослањати се на чуло слуха те материјале који су погодни за припрему у аудио облику тако и имплементирати. - Дидактичка средства која се користе у настави прилагодити претходном сазнању ученика, те његовом примарном каналу учења било да је чуло додира или слуха. - Омогућити ученику додатну подршку по питању времена у ситуацијама када се нови садржаји усвајају или када се провјерава усвојено знање или вјештина. - Демонстрацију активности требало би да прати што опширнији вербални опис како би ученик 	

стекао што јаснију представу на који начин да изврши очекивану активност.

- Пожељно је ученике из одјељења довести у прилику да у пару изводе активности са учеником оштећеног вида, како би се ученик оштећеног вида што више ослободио у интеракцији са вршњацима и потражио њихову подршку када је потребно.
- Реализација програмских садржаја васпитног рада у одјељењској заједници подразумијева крајње флексибилан приступ. Флексибилан приступ се односи, како на моделе рада, тако и на динамику извођења.
- Часове ВРОЗ-а (Васпитни рад у одјељењској заједници) треба реализовати уз кориштење модела интерактивне наставе, те радионичког начина рада.
- Примјеном савремених модела наставног рада на часовима одјељењске заједнице, радионичким приступом у раду, часови ВРОЗ-а биће много занимљивији за ученике, једноставнији за реализацију и ефикаснији у постизању циљева учења, али првенствено у остварењу исхода учења.
- Програмски садржаји су понуђени оквирно, јер остварење дефинисаних исхода учења, могуће је и кориштењем садржаја по избору одјељењског старјешине или ученика. То значи да неки понуђени садржаји неће бити реализовани или ће неки садржаји бити замијењени сличним садржајима које одаберу одјељењски старјешина и/или ученици.
- Сваки одјељењски старјешина је задужен да креира годишњи, те оперативне планове и програме рада за своје одјељење, уважавајући програмски оквир, искуства ученика, специфичности средине, те уз обавезне консултације и учествовање ученика
- Наставни програм ВРОЗ-а реализује се током 36 наставних седмица, по правилу са по једним часом седмично. У посебним ситуацијама када је потребно више времена за реализацију одређених садржаја, те када је планирана реализација ван учионичког простора могуће је кориштење тзв. двочаса/блок часа, што се посебно планира и евидентира.
- У складу са принципима савременог васпитања и образовања, одјељењски старјешина добија нову улогу, што подразумијева да посједује особине демократичности, флексибилности, отворене комуникације, толеранције и слично.
- Одјељењски старјешина, у договору са ученицима има потпуну слободу да наставну област и одређену тему реализује као цјелину или да у различитим временским периодима реализује дио садржаја неке наставне области и теме. Редослијед навођења садржаја у оквиру одређених области и темау наставном програму *Васпитни рад у одјељењској заједници за 4.разред основне школе* није обавезујући редослијед реализације наведених области, тема и садржаја.
- Одјељењски старјешина осмишљава активности, координира рад међу ученицима, даје им јасна упутства за реализацију одређених садржаја, поштује специфичности узраста ученика, индивидуалних разлика, те специфичности ученичког колектива и средине у којој се налази школа.
- За реализацију програма ВРОЗ-а, односно појединих области, тема и садржаја, одјељењским старјешинама ће бити на располагању *Приручник за наставнике- Васпитни рад у одјељењској заједници (примјери добре праксе)*.